

Regeringens proposition

2009/10:49

Förändringar i arbetslöshetsförsäkringen – stöd till personer som varit långvarigt sjukfrånvarande och familjehemsföräldrar

Prop.
2009/10:49

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 12 november 2009

Fredrik Reinfeldt

Anders Borg
(Arbetsmarknadsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller förslag till ändringar i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring till följd av de reformerade reglerna i sjukförsäkringen, vilka trädde i kraft den 1 juli 2008. Det föreslås att för den som ansöker om arbetslöshetsersättning och som har varit långvarigt sjukfrånvarande får den tid under vilken den sökande har varit förhindrad att arbeta (s.k. överhoppningsbar tid) omfatta upp till tio år vid beviljande av en ny ersättningsperiod. För denna grupp föreslås även att tid då sådant förvärvsarbete har utförts som legat till grund för en tidigare beviljad ersättningsperiod får räknas ytterligare en gång, om vissa villkor är uppfyllda. En före detta medlem i en arbetslöshetskassa, som inte kan beviljas ytterligare sjukpenning eller vars tidsbegränsade sjukersättning upphör och som återinträder i en arbetslöshetskassa, föreslås under vissa förutsättningar kunna få ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen redan efter tre månaders medlemskap. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om viss schablonberäkning av de villkor för rätt till ersättning som får gälla för denna grupp. Dessa regler föreslås gälla från och med den 1 januari 2010 till och med den 31 januari 2013.

Slutligen innehåller propositionen ett förslag om att sådan tid då en sökande varit förhindrad att arbeta på grund av uppdrag att ta emot barn i familje- eller jourhem, under vissa förutsättningar, ska betraktas som överhoppningsbar tid vid bestämmande av ramtid. Med ramtid menas en viss tidsperiod före det att den sökande blev arbetslös. Lagändringarna i denna del föreslås gälla från och med den 1 januari 2010.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Lagtext.....	4
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.....	4
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.....	9
3	Ärendet och dess beredning.....	11
4	Överväganden och förslag.....	11
4.1	Inledning.....	11
4.2	Behovet av lagändringar.....	13
4.3	Förlängd överhoppningsbar tid och schabloniserade ersättningsvillkor.....	15
4.4	Alternativt medlemsvillkor.....	19
4.5	Överhoppningsbar tid för familje- och jourhemsuppdrag.....	21
5	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	24
5.1	Lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, lagförslag 2.1.....	24
5.2	Lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, lagförslag 2.2.....	25
6	Konsekvenser.....	26
6.1	Ekonomiska konsekvenser.....	26
6.2	Jämställdhetskonsekvenser.....	27
6.3	Konsekvenser för miljön.....	28
6.4	Konsekvenser för små företag.....	28
6.5	Konsekvenser ur ett ILO-perspektiv.....	28
6.6	Konsekvenser för arbetslöshetskassorna.....	28
7	Författningskommentar.....	29
7.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, lagförslag 2.1.....	29
7.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, lagförslag 2.2.....	33
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian (Ds 2009:46).....	35
Bilaga 2	Promemorians lagförslag (Ds 2009:46).....	36
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna (Ds 2009:46).....	40
Bilaga 4	Sammanfattning av promemorian (Ds 2009:26).....	41
Bilaga 5	Promemorians lagförslag (Ds 2009:26).....	42
Bilaga 6	Förteckning över remissinstanser (Ds 2009:26).....	44
Utdrag ur	protokoll vid regeringssammanträde den 12 november 2009.....	45

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2009/10:49

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, lagförslag 2.1.

2. lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, lagförslag 2.2.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

dels att 12, 15, 16 och 17 a §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas fyra nya paragrafer, 3 a, 7 a, 15 d och 33 a §§, samt närmast före 33 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 a §¹

För en sökande som har varit långvarigt sjukfrånvarande finns vissa särskilda bestämmelser i 7 a, 12, 15, 15 d, 17 a och 33 a §§.

Att en person har varit långvarigt sjukfrånvarande innebär i denna lag att han eller hon inte kan få sjukpenning för fler dagar enligt 3 kap. 4 eller 10 a § lagen (1962:381) om allmän försäkring eller har fått tidsbegränsad sjukersättning under det högsta antalet månader som sådan ersättning kan betalas ut enligt övergångsbestämmelserna till lagen (2008:480) om ändring i nämnda lag.

7 a §

Ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen lämnas även till den som enligt 3 a § har varit långvarigt sjukfrånvarande, om han eller hon

1. utträtt ur en arbetslöshetskassa mellan den 16 oktober 2006 och den 30 september 2009 och därefter på nytt inträtt i en

¹ Tidigare 3 a § upphävd genom 2006:470.

arbetslöshetskassa mellan den 1 september 2009 och den 31 december 2010,

2. varit medlem i minst tre kalendermånader i följd efter det senaste inträdet, och

3. uppfyller arbetsvillkoret enligt 12 §.

12 §²

Rätt till ersättning vid arbetslöshet har sökande som under en ramtid av tolv månader omedelbart före arbetslöshetens inträde

1. haft förvärvsarbete i minst 6 månader och utfört arbetet under minst 80 timmar per kalendermånad, eller

2. haft förvärvsarbete i minst 480 timmar under en sammanhängande tid av 6 kalendermånader och utfört arbetet under minst 50 timmar under var och en av dessa månader (arbetsvillkor).

För att ha rätt till *en* inkomstrelaterad ersättning *skall* den sökande ha uppfyllt arbetsvillkoret efter det senaste inträdet i arbetslöshetskassan. *En sökande som omedelbart före inträdet har varit medlem i en annan sådan kassa får för att uppfylla arbetsvillkoret tillgodoräkna sig tid i den kassan.*

Rätt till ersättning vid arbetslöshet har *en* sökande som under en ramtid av tolv månader omedelbart före arbetslöshetens inträde

För att ha rätt till inkomstrelaterad ersättning *ska* den sökande ha uppfyllt arbetsvillkoret efter det senaste inträdet i arbetslöshetskassan. *För den som omfattas av 7 a § ska dock arbetsvillkoret ha uppfyllts inom ett tidigare medlemskap.*

Vid bedömning av om arbetsvillkoret är uppfyllt får en sökande som omedelbart före inträdet i arbetslöshetskassan har varit medlem i en annan arbetslöshetskassa tillgodoräkna sig tid i den kassan.

15 §

Tid då förvärvsarbete har utförts får inte räknas mer än en gång för att uppfylla arbetsvillkoret. Förvärvsarbete som använts för att uppfylla villkoret för dagpenning i form av grundbelopp får dock senare räknas med för att uppfylla villkoret för den inkomstrelaterade ersättningen, om arbetet utförts efter det senaste inträdet i kassan.

Tid då sådant förvärvsarbete har utförts som legat till grund för en tidigare beviljad ersättningsperiod får dock räknas ytterligare

² Senaste lydelse 2006:1546.

en gång för att den sökande ska kunna beviljas en ny ersättningsperiod. Detta gäller om den sökande

1. inte kan återgå till den tidigare påbörjade ersättningsperioden, och

2. kan beviljas en ny ersättningsperiod med stöd av 17 a § tredje stycket.

15 d §

För en sökande som omfattas av 15 § andra stycket utgör ramtiden de tolv månader som närmast föregått den tidpunkt när sökanden uppfyllde det arbetsvillkor som låg till grund för den tidigare ersättningsperioden.

16 §³

När ramtid ska bestämmas räknas inte den tid då den sökande varit *hindrad* att arbeta på grund av

1. styrkt sjukdom,
2. avslutad heltidsutbildning som den sökande har avslutat efter fyllda 25 år eller som har föregåtts av sammanhängande förvärsarbete på heltid i minst 5 månader,
3. tvångsvård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall,

4. frihetsberövande på kriminalvårdens område,

5. a) vård av eget barn som inte har fyllt 2 år eller vård av adoptivbarn i 2 år efter barnets ankomst i familjen, eller,

b) vård av eget barn som inte har fyllt 3 år eller vård av adoptivbarn i 3 år efter barnets ankomst i familjen, under förutsättning att den sökande omedelbart före ledigheten hade ett förvärsarbete i sådan omfattning att det motsvarar minst ett arbetsvillkor,

6. beslut enligt smittskyddslagen (2004:168) eller livsmedelslagen (2006:804) eller föreskrifter som har meddelats med stöd av livsmedelslagen,

7. utlandsvistelse till följd av att den sökande följt med sin make eller maka vid dennes arbete i utlandet under förutsättning att

När ramtid ska bestämmas räknas inte den tid då den sökande varit *förhindrad* att arbeta på grund av

5. *vård av barn i följande fall:*

a) vård av eget barn som inte har fyllt 2 år eller vård av adoptivbarn i 2 år efter barnets ankomst i familjen, eller,

b) vård av eget barn som inte har fyllt 3 år eller vård av adoptivbarn i 3 år efter barnets ankomst i familjen, under förutsättning att den sökande omedelbart före ledigheten hade ett förvärsarbete i sådan omfattning att det motsvarar minst ett arbetsvillkor,

6. beslut enligt smittskyddslagen (2004:168) eller livsmedelslagen (2006:804) eller föreskrifter som har meddelats med stöd av livsmedelslagen,

7. utlandsvistelse till följd av att den sökande följt med sin make eller maka vid dennes arbete i utlandet under förutsättning att

³ Senaste lydelse 2009:666.

makens eller makans arbetsgivare har sitt säte i Sverige och att lönen utbetalas från Sverige, *varvid med make eller maka jämföras person med vilken den sökande sammanbor under förhållanden som liknar makars, eller*

8. vård av närstående när hel ersättning lämnats enligt lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård.

Första stycket 6 gäller dock inte när fråga är om hälsokontroll vid inresa enligt 3 kap. 8 § eller avspärning enligt 3 kap. 10 § smittskyddslagen.

makens eller makans arbetsgivare har sitt säte i Sverige och att lönen utbetalas från Sverige,

8. vård av närstående när hel ersättning lämnats enligt lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård, *eller*

9. uppdrag av socialnämnden att ta emot barn i ett sådant hem som avses i 6 kap. 6 § första och tredje styckena socialtjänstlagen (2001:453) samt 9 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, om uppdraget, på socialnämndens begäran, varit av sådan omfattning att den sökande varit tvungen att helt avstå från förvärvsarbete och mottagandet inte bedrivits yrkesmässigt.

Första stycket 6 gäller inte när det är fråga om hälsokontroll vid inresa enligt 3 kap. 8 § smittskyddslagen eller avspärning enligt 3 kap. 10 § smittskyddslagen.

Vid tillämpning av första stycket 7 jämföras med make eller maka en person med vilken den sökande sammanbor under förhållanden som liknar makars.

17 a §⁴

Tid som enligt 16, 17 eller 23 § inte skall räknas in i ramtiden får omfatta högst fem år.

Detta gäller dock inte för sökande som avses i 16 § 7.

Tid som enligt 16, 17 eller 23 § inte ska räknas in i ramtiden får omfatta högst fem år.

Detta gäller dock inte för en sökande som avses i 16 § första stycket 7.

För en sökande som har varit långvarigt sjukfrånvarande enligt 3 a § får, vid beviljande av en ny ersättningsperiod, den tid som enligt första stycket inte ska

⁴ Senaste lydelse 2006:1547.

räknas in i ramtiden omfatta högst tio år. Prop. 2009/10:49

Schablonberäkning i fråga om
långvarigt sjukfrånvarande

33 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om schablonberäkning av normalarbetstid och dagsförtjänst samt de övriga villkor för fastställande av och rätt till ersättning som får gälla för den som har varit långvarigt sjukfrånvarande enligt 3 a §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring¹

dels att 3 a, 7 a, 15 d och 33 a §§ ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 33 a § ska utgå,

dels att 12, 15 och 17 a §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §²

Rätt till ersättning vid arbetslöshet har en sökande som under en ramtid av tolv månader omedelbart före arbetslöshetens inträde

1. haft förvärvsarbete i minst 6 månader och utfört arbetet under minst 80 timmar per kalendermånad, eller

2. haft förvärvsarbete i minst 480 timmar under en sammanhängande tid av 6 kalendermånader och utfört arbetet under minst 50 timmar under var och en av dessa månader (arbetsvillkor).

För att ha rätt till inkomstrelaterad ersättning ska den sökande ha uppfyllt arbetsvillkoret efter det senaste inträdet i arbetslöshetskassan. *För den som omfattas av 7 a § ska dock arbetsvillkoret ha uppfyllts inom ett tidigare medlemskap.*

Vid bedömning av om arbetsvillkoret är uppfyllt får en sökande som omedelbart före inträdet i arbetslöshetskassan har varit medlem i en annan arbetslöshetskassa tillgodoräkna sig tid i den kassan.

För att ha rätt till inkomstrelaterad ersättning ska den sökande ha uppfyllt arbetsvillkoret efter det senaste inträdet i arbetslöshetskassan.

Vid bedömning av om arbetsvillkoret är uppfyllt får en sökande som omedelbart före inträdet i arbetslöshetskassan har varit medlem i en annan arbetslöshetskassa tillgodoräkna sig tid i den kassan.

¹ Senaste lydelse av
3 a § 2009:000
7 a § 2009:000
15 d § 2009:000
33 a § 2009:000.

² Senaste lydelse 2009:000.

15 §³

Tid då förvärvsarbete har utförts får inte räknas mer än en gång för att uppfylla arbetsvillkoret. Förvärvsarbete som använts för att uppfylla villkoret för dagpenning i form av grundbelopp får dock senare räknas med för att uppfylla villkoret för den inkomstrelaterade ersättningen, om arbetet utförts efter det senaste inträdet i kassan.

Tid då sådant förvärvsarbete har utförts som legat till grund för en tidigare beviljad ersättningsperiod får dock räknas ytterligare en gång för att den sökande ska kunna beviljas en ny ersättningsperiod. Detta gäller om den sökande

1. inte kan återgå till den tidigare påbörjade ersättningsperioden, och

2. kan beviljas en ny ersättningsperiod med stöd av 17 a § tredje stycket.

17 a §⁴

Tid som enligt 16, 17 eller 23 § inte ska räknas in i ramtiden får omfatta högst fem år.

Detta gäller dock inte för sökande som avses i 16 § första stycket 7.

För en sökande som har varit långvarigt sjukfrånvarande enligt 3 a § får, vid beviljande av en ny ersättningsperiod, den tid som enligt första stycket inte ska räknas in i ramtiden omfatta högst tio år.

1. Denna lag träder i kraft den 1 februari 2013.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ersättningsperioder som har börjat löpa före ikraftträdandet.

³ Senaste lydelse 2009:000. Ändringen innebär att andra stycket upphävs.

⁴ Senaste lydelse 2009:000. Ändringen innebär att tredje stycket upphävs.

3 Ärendet och dess beredning

I propositionen En reformerad sjukskrivningsprocess för ökad återgång i arbete (2007/08:136) lämnades förslag till en ny sjukförsäkringsreform, som trädde i kraft den 1 juli 2008. Reformen syftar till att skapa förutsättningar för personer som har varit långvarigt sjukskrivna att komma tillbaka till arbetslivet. I budgetpropositionen för 2010 presenterade regeringen ett samlat åtgärds paket för personer som kommer att lämna sjukförsäkringen från och med januari 2010. Som en del av detta åtgärds paket har en arbetsgrupp inom Regeringskansliet utarbetat promemorian Stöd till personer som lämnar sjukförsäkringen – temporära förändringar i arbetslöshetsförsäkringen (Ds 2009:46). En sammanfattning av promemorian återfinns i *bilaga 1*. Promemorians lagförslag återfinns i *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna återfinns i *bilaga 3*. Remissyttrandena samt en remissammanställning finns tillgänglig i Arbetsmarknadsdepartementet (dnr A2009/2824/AE). Förslagets påverkan på statens inkomster och utgifter har beaktats i budgetpropositionen för 2010.

I promemorian Förbättringar i arbetslöshetsförsäkringen (Ds 2009:26) återfinns en redogörelse för förslaget om att tid då en sökande varit hindrad att arbeta på grund av uppdrag att ta emot barn i familje- eller jourhem, under vissa förutsättningar, ska betraktas som s.k. överhoppningsbar tid. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 4*. Promemorians lagförslag i den delen återfinns i *bilaga 5*. Promemorian har remissbehandlats. Förteckning över remissinstanserna, *bilaga 6*, remissyttrandena och en remissammanställning i den delen finns tillgängliga på Arbetsmarknadsdepartementet (dnr A2009/1976/AE).

Lagändringarna faller inte inom Lagrådets granskningsområde.

4 Överväganden och förslag

4.1 Inledning

Reformer i sjukförsäkringen

Den 1 juli 2008 trädde en sjukförsäkringsreform i kraft som syftar till att skapa förutsättningar för personer som har varit långvarigt sjukskrivna att komma tillbaka till arbetslivet, vilken baseras på regeringens proposition En reformerad sjukskrivningsprocess för ökad återgång i arbete (2007/08:136). En s.k. rehabiliteringskedja har införts med fasta tidpunkter för prövning av den sjukes arbetsförmåga i samband med att rätten till sjukpenning ska bedömas. Därigenom har sjukskrivnings-

processen blivit mer aktiv. Insatser görs nu tidigare för att i högre utsträckning ta tillvara individens arbetsförmåga.

Vidare innebär de nya reglerna att sjukpenning med 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten i regel endast ska utbetalas under 364 dagar inom en ramtid av 450 dagar. Därefter kan den enskilde, efter en skriftlig ansökan, beviljas förlängd sjukpenning. Förlängd sjukpenning betalas ut med 75 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten och är begränsad till 550 dagar. Övergångsbestämmelser gäller för personer som vid ikraftträdandet hade uppburit det maximala antalet dagar med sjukpenning, dvs. 364 dagar. För dessa personer kan den förlängda sjukpenningen alltid lämnas med de 550 dagarna, dvs. längst till och med den 1 januari 2010.

Från och med den 1 juli 2008 gäller också att sjukersättning endast kan komma i fråga om den försäkrades arbetsförmåga är stadigvarande ned-satt. Den tidsbegränsade sjukersättningen har därmed avskaffats. Över-gångsregler gäller för personer som uppbar tidsbegränsad sjukersättning eller aktivitetsersättning vid ikraftträdandet. Dessa ska kunna beviljas tidsbegränsad sjukersättning med ytterligare en eller flera perioder om sammanlagt högst 18 månader, dock längst till och med december 2012.

Regeringen har i propositionen 2009/10:45 Kompletterande föränd-ringar i sjukförsäkringen, m.m. i samband med förstärkta insatser för återgång i arbete, lämnat förslag med anledning av den reformerade sjuk-försäkringsprocessen.

Reformer i arbetslöshetsförsäkringen

Genom införandet av den förhöjda finansieringsavgiften i januari 2007 ändrades arbetslöshetsförsäkringen till att i högre utsträckning bli medlemsfinansierad, se regeringens proposition En arbetslöshetsförsäkring för arbete (2006/07:15). Samtliga medlemmar förutom arbetslösa ålades att genom höjda medlemsavgifter bidra till den förhöjda finansie-ringsavgiften. Samtidigt begränsades den överhoppningsbara tiden i arbetslöshetsförsäkringen från sju till fem år. Det innebar att personer med en överhoppningsbar tid längre än fem år inte längre kunde åter-knyta till en period med förvärvsarbete. Det medförde att dessa personer inte längre var berättigade till arbetslöshetsersättning. Reformerna medförde således att avgiften för bl.a. dem som uppbar sjukpenning respektive sjuk- eller aktivitetsersättning höjdes samtidigt som den bortre tidsgränsen för ramtiden begränsades.

Den 1 juli 2008 trädde nya regler i kraft som innebär att den förhöjda finansieringsavgiften är ersatt av en arbetslöshetsavgift, se regeringens proposition En effektivare arbetslöshetsförsäkring (2007/08:118). Med arbetslös jämförelses nu även den som får sjukpenning eller tidsbegränsad sjukersättning och som saknar anställning. Medlemsavgiften till arbets-löshetskassan för dessa grupper har därmed sänkts.

Regeringens förslag: Tillfälliga förändringar införs i arbetslöshetsförsäkringen för att öka möjligheten att få arbetslöshetsersättning för dem som från januari 2010 inte längre kan få sjukpenning för fler dagar eller tidsbegränsad sjukersättning.

Promemorians förslag: Överensstämmer med promemorians förslag.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser är positiva till eller tillstyrker förslagen, bland dem *Länsrätten i Stockholms län*, *Domstolsverket*, *Socialstyrelsen*, *Arbetsförmedlingen*, *Arbetsgivarverket*, *Diskrimineringsombudsmannen*, *Tjänstemännens Centralorganisation (TCO)*, *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen*, *Föreningen Svenskt Näringsliv*, *Sveriges akademikers centralorganisation (SACO)*, *Landsorganisationen i Sverige (LO)* och *Arbetslöshetskassornas samorganisation*. Bland andra *SACO* och *Arbetslöshetskassornas samorganisation* är dock kritiska både till de många undantag och särregler som införts i arbetslöshetsförsäkringen och till vad de anser är bristfälliga konsekvensanalyser. Ett antal remissinstanser, bl.a. *Arbetsförmedlingen*, *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen*, *Företagarna*, *LO* och *Arbetslöshetskassornas samorganisation* framhåller att förslagen medför en omfattande administration för både företagen, arbetslöshetskassorna och Försäkringskassan. Flera remissinstanser är kritiska till den korta remiss- och förberedelsetiden, bl.a. *Svenska ILO-kommittén*, *Sveriges Kommuner och Landsting* och *TCO*. *Försäkringskassan* och *SACO* menar att förslagen kommer sent i tiden och att risk finns att försäkrade inte hinner ta till sig information om förslagen tillräckligt snabbt. *TCO*, *LO* och *Arbetslöshetskassornas samorganisation* hemställer att arbetslöshetskassorna tillskjuts resurser för att hantera reformen.

Skälen för regeringens förslag: Till följd av de reformer inom arbetslöshetsförsäkringen som redogjorts för i avsnitt 4.1 har många personer som uppburit sjukpenning eller tidsbegränsad sjukersättning utträtt ur arbetslöshetskassorna. En del av dessa personer kommer till följd av tidsbegränsningen av dagar med sjukpenning och månader med tidsbegränsad sjukersättning att lämna sjukförsäkringen från och med januari 2010. Det rör sig om en grupp individer som således inte kan få s.k. förlängd sjukpenning eller tidsbegränsad sjukersättning till följd av de tidsgränser som finns för hur länge sådan ersättning kan betalas ut. En del har en anställning och kommer sannolikt att pröva att återgå till något arbete hos sin arbetsgivare. Andra är arbetslösa eller tjänstlediga från ett arbete som de för stunden inte bedöms kunna återgå till. De som inte kan arbeta eller som inte har ett arbete att återgå till kommer att erbjudas stöd från Arbetsförmedlingen.

För att underlätta för dessa personer att återgå till arbetslivet presenterar regeringen i denna proposition ett antal förslag till temporära förändringar i arbetslöshetsförsäkringen. Förslagen syftar till att öka möjligheterna för personer som varit frånvarande från arbetsmarknaden på grund av sjukdom att kunna få arbetslöshetsersättning och därmed även aktivitetsstöd motsvarande vad som skulle ha utgått som arbetslöshetsersättning. Förslagen omfattar främst dem som tidigare har varit

medlemmar i en arbetslöshetskassa men som avslutat sitt medlemskap under sjukdomstiden, men rör delvis även dem som upprätthållit sitt medlemskap eller som inte har varit medlemmar i en arbetslöshetskassa. När dessa personer nu återinträder på arbetsmarknaden menar regeringen att det är angeläget att möjliggöra för dem att återknyta till den ersättningsrätt som följer av ett medlemskap i en arbetslöshetskassa, eller till grundförsäkringen för dem som inte varit medlemmar i en kassa. Såsom bl.a. *Socialstyrelsen* och *Arbetsgivarverket* framhåller i sina remissvar är det viktigt att människor som nu ska återinträda på arbetsmarknaden kan göra det med rimliga ekonomiska förutsättningar. *Sveriges Kommuner och Landsting* har framhållit att förslaget bör medföra att färre personer kommer att ha behov av ekonomiskt bistånd.

Från *SACO* och *Arbetslöshetskassornas samorganisation* har det framförts kritik avseende det faktum att det införs undantag och särregler för vissa grupper i arbetslöshetsförsäkringen. Regeringen menar emellertid att syftet med förslaget, att skapa rimliga ekonomiska förutsättningar för dem som varit långvarigt frånvarande från arbetsmarknaden på grund av sjukdom, motiverar temporära särregler. Kritik har framförts från flera remissinstanser, bl.a. *Sveriges Kommuner och Landsting*, *SACO* och *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen*, gällande att såväl remisstid som förberedelsetid för förslagen är alltför kort. Förslagen förväntas även öka företagens och arbetslöshetskassornas administration. Enligt *SACO* kan den korta införlivandetiden av förslagen medföra att personer gynnas av att agera utifrån förslag som ännu inte har beslutats av riksdagen. Regeringen vill framhålla att de beredningsrutiner som föregår ett lagförslag medför att allmänheten får kännedom om kommande ändringar i lag. Allmänheten har därmed möjlighet att agera utifrån ett förslag innan riksdagen fattat beslut i behörig ordning. Regeringen kan inte se att förevarande förslag avviker från det förfarandet. Förslagen aviserades i budgetpropositionen i september 2009. Därefter har ett omfattande informationsmaterial från Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan tillställts berörda individer. Med hänsyn härtill bör både de enskilda samt de myndigheter och organisationer som berörs av förslagen ha erhållit nödvändig information. Se även avsnitt 6 avseende konsekvenser för små företag och arbetslöshetskassor.

4.3 Förlängd överhoppningsbar tid och schabloniserade ersättningsvillkor

Regeringens förslag: För en sökande som har varit långvarigt sjukfrånvarande och som inte kan få sjukpenning för fler dagar eller som har fått tidsbegränsad sjukersättning under det högsta antalet månader som ersättning kan betalas ut enligt gällande regler, får den överhoppningsbara tiden omfatta högst tio år, när en ny ersättningsperiod beviljas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om schablonberäkning av normalarbetstid och dagsförtjänst samt de övriga villkor för fastställande av och rätt till ersättning som ska gälla för den som varit långvarigt sjukfrånvarande.

När bestämmelsen om förlängd överhoppningsbar tid kan tillämpas får tid då förvärsarbete har utförts som legat till grund för en tidigare beviljad ersättningsperiod räknas ytterligare en gång för att den sökande ska kunna beviljas en ny ersättningsperiod. Detta ska gälla endast om den sökande inte kan återgå till den tidigare påbörjade ersättningsperioden. Då utgör ramtiden de tolv månader som närmast föregått den tidpunkt när den sökande uppfyllde det arbetsvillkor som låg till grund för den tidigare ersättningsperioden.

Från och med den 1 februari 2013 ska den överhoppningsbara tiden för den som har varit långvarigt sjukfrånvarande återigen vara fem år och tid då förvärsarbete har utförts får återigen, som huvudregel, endast räknas en gång. Även möjligheten för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om schablonberäkning samt de villkor för fastställande av och rätt till ersättning som i sådana fall ska gälla ska upphöra att gälla.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. Promemorians förslag om den överhoppningsbara tiden är emellertid annorlunda utformat. Promemorian innehåller inget förslag om ramtid eller särskilda villkor för att fastställa och bestämma rätt till ersättning.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser är positiva till eller har ingen erinran mot förslagen, bland dem *Länsrätten i Stockholms län*, *Diskrimineringsombudsmannen*, *Arbetsförmedlingen*, *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* och *TCO*. Ett flertal remissinstanser påtalar dock att det kan uppstå betydande svårigheter för enskilda att få fram nödvändig dokumentation för att styrka arbetsförhållanden och inkomster långt bakåt i tiden, bl.a. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen*, *Arbetsförmedlingen*, *TCO*, *LO* och *Företagarna*. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen*, *Försäkringskassan* och *Arbetslöshetskassornas samorganisation* befävar även att promemorians förslag kan ge upphov till långa handläggningstider och administrativt betungande hantering hos arbetslöshetskassor och myndigheter. *Företagarna* framhåller att förslaget medför en ökad regelbörda för företagarna. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen*, *TCO* och *Arbetslöshetskassornas samorganisation* föreslår i stället att temporära schabloner

införs för bestämmande av arbetsvillkor, normalarbetstid och dagsförtjänst för denna grupp. *Försäkringskassan* och *Arbetsförmedlingen* framhåller att förslaget inte kommer att omfatta alla som varit sjukfrånvarande under en längre tid. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* och *LO* ifrågasätter promemorians förslag att den överhoppningsbara tiden endast får innehålla tid med styrkt sjukdom. *LO* och *Arbetslöshetskassornas samorganisation* påtalar att promemorians förslag om att individen får tillgodoräkna sig arbetsvillkoret ytterligare en gång kan medföra problem med ramtiden. *LO*, *TCO* och *Arbetslöshetskassornas samorganisation* menar att förslaget om en tioårig överhoppningsbar tid bör gälla generellt, alternativt att den bortre tidsgränsen helt tas bort. *Övriga remissinstanser* har inga synpunkter eller har avstått från att yttra sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Förlängd överhoppningsbar tid

För att vara berättigad till arbetslöshetsersättning måste en sökande uppfylla ett arbetsvillkor. Arbetsvillkoret ska ligga inom en ramtid om tolv månader. Ramtiden är enligt huvudregeln de tolv månader som närmast föregår arbetslösheten. När ramtid bestäms ska viss tid då den sökande varit förhindrad att arbeta inte räknas med, så kallad överhoppningsbar tid. Som överhoppningsbar tid räknas t.ex. tid då den sökande varit förhindrad att arbeta på grund av styrkt sjukdom, 16 § första stycket 1 lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Den överhoppningsbara tiden får med något undantag omfatta högst fem år, 17 a § lagen om arbetslöshetsförsäkring. Bestämmelserna om överhoppningsbar tid kan även aktualiseras vid återgång till en tidigare beviljad ersättningsperiod, 23 § lagen om arbetslöshetsförsäkring.

Flera av dem som lämnar sjukförsäkringen från och med januari 2010 kommer att ha varit frånvarande från arbetsmarknaden på grund av sjukdom under en längre tid. Om sjukfrånvaron varat längre tid än fem år, eller i vissa fall sju år enligt gällande övergångsbestämmelser, medför dagens regler om överhoppningsbar tid att en sökande inte kan beviljas arbetslöshetsersättning. En sådan person saknar därmed ett inkomstrelaterat skydd eller en ersättning motsvarande grundbeloppet när han eller hon lämnar sjukförsäkringen.

För att öka möjligheten för personer som har varit långvarigt sjukfrånvarande att kunna få arbetslöshetsersättning bör den överhoppningsbara tiden för denna grupp förlängas till högst tio år. *Försäkringskassan* och *Arbetsförmedlingen* framhåller att förslaget inte kommer att omfatta dem som varit sjukfrånvarande under en längre tid än tio år. Regeringen menar dock att tio år är en väl avvägd tidsperiod utifrån den aktuella gruppen och möjligheten att få fram information rörande arbets- och inkomstförhållanden så långt bakåt i tiden. *LO*, *TCO* och *Arbetslöshetskassornas samorganisation* menar att förslaget om tioårig överhoppningsbar tid bör gälla generellt, alternativt att den bortre tidsgränsen för den överhoppningsbara tiden helt tas bort. Regeringen delar inte denna uppfattning. Bestämmelsen om överhoppningsbar tid är betingad

av skäl som alltfjämt gör sig gällande. Det är av vikt att den sökandes anknytning till arbetsmarknaden inte ligger alltför långt tillbaka i tiden. För den grupp som nu börjar lämna sjukförsäkringen bör dock inte bara arbetsmarknadsmässiga skäl beaktas. Regeringen ser det som angeläget att en återgång i arbetslivet underlättas för dessa. Därför bör den som har varit långvarigt sjukfrånvarande temporärt få en längre överhoppningsbar tid.

Vissa remissinstanser, bl.a. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* och *LO* har påtalat att såsom förslaget är formulerat i promemorian framstår det som att all överhoppningsbar tid måste avse styrkt sjukdom. Detta är inte avsikten med regeringens förslag, varför bestämmelsen har omformulerats i den delen.

Efter 2012 kommer de mycket långa sjukfallen, med de regler som trädde i kraft i sjukförsäkringen den 1 juli 2008, inte att finnas kvar. Därför bör regeländringen gälla temporärt från och med den 1 januari 2010 till och med den 31 januari 2013.

Schabloniserade ersättningsvillkor

Som redogjorts för ovan är syftet med regeringens förslag i denna proposition att öka möjligheterna för de personer som lämnar sjukförsäkringen att få arbetslöshetsersättning eller aktivitetsstöd motsvarande nivån i arbetslöshetsförsäkringen. Regeringen föreslår därför bl.a. att den överhoppningsbara tiden för den som har varit långvarigt sjukfrånvarande förlängs till tio år. Den tiden bör enligt regeringen utgöra en rimlig avvägning både mellan den tid dessa personer varit sjukfrånvarande från arbetsmarknaden och möjligheten att få fram tillräcklig information om tidigare arbets- och inkomstförhållanden. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* och *Arbetslöshetskassornas samorganisation* har framfört farhågor avseende möjligheten för den enskilde att styrka arbetsförhållanden som ligger så långt bakåt i tiden. De föreslår att promemorians förslag kompletteras med temporära regler för att beräkna arbetsvillkor, normalarbetstid och dagsförtjänst för dem som lämnar sjukförsäkringen från årsskiftet 2009/10. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen*, *Försäkringskassan* och *Arbetslöshetskassornas samorganisation* befarar även att förslaget kan ge upphov till långa handläggningstider och administrativt betungande hantering hos arbetslöshetskassorna och myndigheter. *Företagarna* påtalar att förslaget medför en ökad regelbörda för företagarna.

Av de personer som lämnar sjukförsäkringen från och med januari 2010 bör enligt regeringen ett flertal kunna styrka tidigare arbetsförhållanden genom arbetsgivarintyg, lönebesked eller andra dokument. Av 47 § lagen om arbetslöshetsförsäkring framgår att om ett arbetsgivarintyg bara kan skaffas med stora svårigheter, får arbetsförhållanden och övriga uppgifter styrkas på annat sätt. Många kommer inte heller att behöva använda sig av hela den överhoppningsbara tiden om tio år för att fastställa en ramtid med ett arbetsvillkor. Regeringen bedömer emellertid, med beaktande av utgångspunkten för förslaget och remissinstansernas synpunkter, att det för en väl avgränsad grupp kan finnas behov av att införa en möjlighet att bestämma villkoren för rätten till

arbetslöshetsersättning utifrån ett förenklat, schabloniserat förfarande. En sådan schabloniserad beräkningsgrund bör dessutom medföra en förenklad administration för både arbetslöshetskassorna och Försäkringskassan. Sådana specifika villkor ankommer på regeringen att närmare reglera i föreskriftsform.

Återanvändande av ett arbetsvillkor

Den överhoppningsbara tiden har även betydelse för sökande som har en beviljad ersättningsperiod att återanknyta till. Före den 1 januari 2007 omfattade den överhoppningsbara tiden högst sju år. Sökande som beviljats en ersättningsperiod före den 1 januari 2007 har enligt övergångsbestämmelserna rätt att återgå till den inom sju år från det att de senast fick ersättning, om de varit förhindrade att arbeta av skäl som omfattas av reglerna för överhoppningsbar tid. När längre tid än de sju respektive fem år som gäller i dag har förflutit går det dock inte alltid att på ett tillförlitligt sätt fastställa om en sökande har en beviljad ersättningsperiod. Detta beror på att arbetslöshetskassorna med gällande regelverk inte har anledning att spara informationen längre än så. Den överhoppningsbara tiden kan därför i praktiken inte omfatta upp till tio år vid återgång till en tidigare påbörjad ersättningsperiod. I sådana fall bör en sökande, om det har förflutit längre tid än sju respektive fem år sedan han eller hon senast fick ersättning, i stället kunna beviljas ytterligare en ersättningsperiod, om det finns stöd för det enligt de regler som gäller efter den 1 januari 2010. Detta bör således endast avse de fall då en sökande faktiskt inte kan återgå till en påbörjad ersättningsperiod. För att möjliggöra detta bör det göras en tillfällig ändring, som medger att tid med förvärvsarbete som redan har använts för att uppfylla ett arbetsvillkor, i denna situation kan användas ytterligare en gång.

För att förhindra att en sökande vid tillämpning av den föreslagna bestämmelsen ska tvingas räkna in tid då han eller hon varit arbetslös i ramtiden, och därmed riskera en lägre ersättning, bör såsom bl.a. *LO* och *Arbetslöshetskassornas samorganisation* påtalat promemorians förslag kompletteras med en bestämmelse om ramtid. Regeringen föreslår därför en sådan bestämmelse.

4.4 Alternativt medlemsvillkor

Regeringens förslag: En sökande som har varit långvarigt sjukfrånvarande och som inte kan få sjukpenning för fler dagar eller som har fått tidsbegränsad sjukersättning under det högsta antalet månader som ersättning kan betalas ut enligt gällande regler, ska kunna få ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen om han eller hon utträtt ur en arbetslöshetskassa mellan den 16 oktober 2006 och den 30 september 2009 och därefter på nytt blivit medlem i en arbetslöshetskassa mellan den 1 september 2009 och den 31 december 2010. Detta gäller om den sökande varit medlem under minst tre kalendermånader efter det senaste inträdet. Arbetsvillkoret ska vara uppfyllt inom ett tidigare medlemskap.

Denna möjlighet upphör att gälla den 1 februari 2013.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. Promemorian föreslår andra tidsramar för dem som lämnat respektive återinträtt i en arbetslöshetskassa samt att arbetsvillkoret ska vara uppfyllt vid tidpunkten för utträdet.

Remissinstanserna: Ett flertal remissinstanser är positiva till eller har ingen erinran mot förslaget, bland dem *Länsrätten i Stockholms län*, *Domstolsverket*, *Socialstyrelsen* och *Arbetsgivarverket*. *Arbetsförmedlingen*, *SACO*, *TCO*, *LO* och *Arbetslöshetskassornas samorganisation* tillstyrker i huvudsak förslagen men har synpunkter på promemorians förslag till tidsramar avseende medlemskap. *Försäkringskassan* föreslår att även den som har haft aktivitetsersättning under maximalt antal dagar ska omfattas av förslaget. *TCO* menar att förslaget bör omfatta alla som vid tidpunkten för utträdet var sjukskrivna och som fortfarande är det. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen*, *LO* och *Arbetslöshetskassornas samorganisation* ifrågasätter promemorians förslag rörande att ett arbetsvillkor ska ha varit uppfyllt vid tidpunkten för utträdet. *Övriga remissinstanser* har inga synpunkter eller har avstått från att yttra sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen lämnas till den som uppfyller medlemsvillkoret, dvs. den som varit medlem i en arbetslöshetskassa under minst tolv månader, under förutsättning att han eller hon efter det senaste inträdet i kassan uppfyllt arbetsvillkoret, 7 § första stycket lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. För att uppfylla arbetsvillkoret måste en sökande under en ramtid av tolv månader haft förvärvsarbete i viss utsträckning, 12 § lagen om arbetslöshetsförsäkring. För att vara berättigad till inkomstrelaterad ersättning ska arbetsvillkoret ligga inom den senaste medlemsperioden.

Till följd av de reformer inom arbetslöshetsförsäkringen som redogjorts för i avsnitt 4.1, den höjda medlemsavgiften och den förkortade överhoppningsbara tiden, har många kassamedlemmar med sjukpenning eller tidsbegränsad sjukersättning avslutat sitt medlemskap i en arbetslöshetskassa. En del av dessa personer förväntas lämna sjuk-

försäkringen från och med januari 2010. Som framgår ovan föreslår regeringen att den överhoppningsbara tiden temporärt förlängs till som längst tio år för denna grupp.

För att möjliggöra för de före detta kassamedlemmar som har varit långvarigt sjukfrånvarande att få inkomstrelaterad ersättning, föreslår regeringen att dessa temporärt ges möjlighet att under vissa förutsättningar uppfylla ett medlemsvillkor på endast tre månader. Såsom bland andra *TCO* och *LO* framfört bör förslaget omfatta även dem som lämnade arbetslöshetskassorna från och med oktober 2006. Orsaken till detta är att regeringens förslag om bl.a. höjda medlemsavgifter kom till allmänhetens kännedom då 2007 års budgetpropositionen presenterades den 16 oktober 2006.

I början av september 2009 offentliggjorde regeringen de förslag som bl.a. omfattas av denna proposition. Därmed uppmärksammades berörda grupper på de kommande förslagen, bl.a. att de återigen skulle kunna omfattas av ett inkomstrelaterat skydd. Med anledning därav bör det sista datumet för att utträda ur en arbetslöshetskassa vara den 30 september 2009 och det första datumet för att återinträda i en kassa vara den 1 september 2009. *SACO*, *LO* och *Arbetslöshetskassornas samorganisation* framhåller att förslaget missgynnar dem som med stöd av de nya inträdesreglerna till arbetslöshetskassan redan vid halvårsskiftet 2009 återinträtt i en arbetslöshetskassa. Regeringen menar att det är lämpligt att anpassa datumen till när de olika reformerna inom arbetslöshetsförsäkringen aviserats.

Såsom ovan angetts förutsätts för att kunna beviljas inkomstrelaterad ersättning att ett arbetsvillkor är uppfyllt inom den senaste medlemsperioden, 12 § lagen om arbetslöshetsförsäkring. De flesta personer som lämnar sjukförsäkringen och som avslutat sitt medlemskap i en arbetslöshetskassa, kommer inte att ha ett arbetsvillkor som ligger inom den senaste medlemsperioden. För att möjliggöra för dem som omfattas av förevarande förslag att få inkomstrelaterad ersättning bör det vara tillräckligt att den sökande uppfyller ett arbetsvillkor inom ramen för ett tidigare medlemskap. Därigenom får dessa anses ha haft en sådan fast förankring på arbetsmarknaden under sitt tidigare medlemskap som förutsätts för att vara kvalificerad till inkomstrelaterad ersättning.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen menar att promemorians sista datum för återinträde, den 31 december 2010, innebär att personer visserligen kommer att hinna uppfylla minst tolv månaders medlemskap men att de inte kommer att kvalificera sig för inkomstrelaterad ersättning, eftersom detta förutsätter att de har uppfyllt ett arbetsvillkor under medlemsperioden. Regeringen delar inte denna uppfattning. Dessa personer kommer att kunna återknyta till ett tidigare arbetsvillkor under förutsättning att de utträtt respektive återinträtt i en arbetslöshetskassa inom de angivna tidsramarna och att de varit medlemmar i en arbetslöshetskassa i minst tre månader.

Regeringens förslag: Vid bestämmande av ramtid ska inte sådan tid räknas då en sökande varit förhindrad att arbeta på grund av uppdrag av socialnämnden att ta emot barn i familje- eller jourhem, under förutsättning att uppdraget, på socialnämndens begäran, varit av sådan omfattning att den sökande varit tvungen att helt avstå från förvärvsarbete och mottagandet inte bedrivits yrkesmässigt.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Socialstyrelsen, Nationalekonomiska institutionen vid Lunds universitet, Arbetsförmedlingen, Malmö stad, TCO och Familjevårdens Centralorganisation* tillstyrker eller instämmer i förslaget. *Stockholms stad* och *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* ställer sig positiva till förslaget. *Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Göteborg, Domstolsverket, Diskrimineringsombudsmannen, Svenskt Näringsliv* och *Arbetslöshetskassornas Samorganisation* har inget att erinra mot förslaget. *SACO* och *Akademikernas erkända arbetslöshetskassa* tillstyrker förslaget, men menar att bestämmelsen även bör omfatta familje- och jourhemsuppdrag som avser unga vuxna eller vuxna med exempelvis missbruksproblem. *Riksförbundet frivilliga samhällsarbetare* instämmer i förslaget, men anser att regeringen bör beakta även andra uppdragstagare. *Sveriges Kommuner och Landsting* instämmer i huvudsak i förslaget, men reserverar sig mot att den s.k. överhoppningsbara tiden i dessa fall ska vara begränsad till fem år. *Gävle kommun* är positiv till förslaget, men anser att den överhoppningsbara tiden i vissa fall bör omfatta högst sju år för den angivna gruppen. *LO* har inget att invända mot förslaget, men anser att den överhoppningsbara tiden generellt bör omfatta högst sju år. *Övriga remissinstanser* har avstått från att yttra sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Enligt socialtjänstlagen (2001:453) har socialnämnden i varje kommun att sörja för att den som behöver vårdas eller bo i ett annat hem än sitt eget kan tas emot i t.ex. ett familjehem. Familjehem är även en insats som kan erbjudas den som omfattas av 9 § 8 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Med familjehem avses ett enskilt hem som på uppdrag av en socialnämnd tar emot barn för stadigvarande vård och fostran eller vuxna för vård och omvårdnad och vars verksamhet inte bedrivs yrkesmässigt, 6 kap. 6 § första stycket socialtjänstlagen och 3 kap. 2 § socialtjänstförordningen (2001:937). S.k. jourhem är enskilda hem med uppdrag att ta emot barn för tillfällig vård och fostran vid upprepade tillfällen, 6 kap. 6 § tredje stycket socialtjänstlagen. Ersättning för uppdraget utgår med ett arvode som varierar i storlek beroende på hur omfattande insatsen och tidsåtgången bedöms vara. De kostnader uppdraget för med sig ersätts dels genom barnbidrag eller studiebidrag, dels i form av omkostnadsersättning.

Ett uppdrag att ta emot barn i familje- eller jourhem innebär att uppdragstagaren i princip fungerar som en förälder i vardagssituationen. Ett sådant uppdrag kan, i likhet med föräldraskap, i normalfallet kombineras med förvärvsarbete. Det finns emellertid fall då omständigheterna medför att en familje- eller jourhemsförälder måste vara ständigt närvarande i hemmet. En socialnämnd kan ställa krav på att familjehemsföräldern ska vara hemma på heltid med barnet under en begränsad period, vilket medför att han eller hon då måste avstå från förvärvsarbete. Det är brukligt att en familjehemsförälder avstår från förvärvsarbete och finns med barnet i familjehemmet under en inskolningsperiod. Det förekommer även att socialnämnden begär att en familjehemsförälder ska finnas hemma på heltid under en längre period, t.ex. vid spädbarnsplaceringar eller när ett barn har stora omvårdnadsbehov på grund av sjukdomstillstånd eller funktionsnedsättning. Uppdrag som jourhem innebär att hemmet med kort varsel tar emot barn, oftast vid upprepade tillfällen, under den överenskomna tiden. Socialnämnden ställer regelmässigt krav på att jourhemsföräldern ska finnas tillgänglig i hemmet även under tid då det inte finns något barn placerat där.

I praxis har familje- och jourhemsuppdrag i normalfallet inte ansetts vara tillgodoräkningsbara i arbetsvillkoret och har således inte utgjort grund för rätt till arbetslöshetsersättning. Regeringsrätten har dock nyligen meddelat prövningstillstånd i två fall där sådana uppdrag ansetts vara tillgodoräkningsbara, se Kammarrättens i Göteborg domar av den 12 januari 2007 i mål nr 2457-04 och av den 2 april 2008 i mål nr 2286-06. Regeringen anser att ett uppdrag som familje- eller jourhemsförälder för barn utgör en mycket viktig samhällsinsats. Precis som *LO* har framhållit bör man uppmuntra och underlätta för dem som på detta sätt tar emot barn som behöver vårdas eller bo i ett annat hem än sitt eget. När uppdrag av dessa slag, som inte bedrivs yrkesmässigt, medför att den enskilde helt måste avstå från förvärvsarbete bör detta enligt regeringens mening beaktas inom ramen för arbetslöshetsförsäkringen.

Överhoppningsbar tid för familjehemsförälder

För att en sökande ska få rätt till arbetslöshetsersättning krävs bl.a. att han eller hon har uppfyllt ett arbetsvillkor inom en ramtid, dvs. som huvudregel en tidsperiod om tolv månader omedelbart före arbetslöshetens inträde, 15 a–c §§ lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. När ramtiden bestäms ska enligt 16 och 17 §§ samma lag viss tid då den sökande varit hindrad att arbeta inte räknas med, s.k. överhoppningsbar tid. Som överhoppningsbar tid räknas bl.a. tid då den sökande avstått från arbete på grund av föräldraledighet, vård av eget barn som inte har fyllt två år eller vård av adoptivbarn i två år efter barnets ankomst till familjen.

Som redan nämnts innebär ett uppdrag att ta emot barn i familje- eller jourhem att uppdragstagaren fungerar som en förälder. Ett sådant uppdrag, som inte bedrivs yrkesmässigt, kan således i allmänhet inte anses jämförbart med ett förvärvsarbete utan får inom ramen för arbetslöshetsförsäkringen mer liknas vid och i väsentlig utsträckning jämföras med

föräldraskap. Enligt regeringens uppfattning bör därför även tid med uppdrag som familje- eller jourhemsförälder där socialnämnden har begärt att denne är närvarande i hemmet i sådan utsträckning att det är nödvändigt att helt avstå från förvärsarbete betraktas som s.k. överhoppningsbar tid. I likhet med *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* anser regeringen att grundtanken om föräldraskapet och det frivilliga engagemanget härigenom kan bibehållas.

Som *Arbetslöshetskassornas Samorganisation* har framhållit saknar den enskildes bedömning av uppdragets omfattning betydelse för frågan om tiden med uppdraget kan räknas som överhoppningsbar tid. Det bör emellertid kunna framgå exempelvis av avtalet eller överenskommelsen mellan socialnämnden och familje- eller jourhemmet eller av ett av socialnämnden upprättat intyg under vilka perioder och i vilken omfattning socialnämnden ställt krav på närvaro i hemmet.

Det bör av lagtexten framgå att ytterligare en förutsättning är att mottagandet inte får bedrivas yrkesmässigt. *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* har påtalat att det behövs en närmare exemplifiering av begreppet yrkesmässig. Regeringen vill i detta sammanhang framhålla att avsikten med skrivningen i första hand är att tydliggöra den begränsning som gäller för familjehem enligt 3 kap. 2 § socialtjänstförordningen och markera att samma begränsning ska gälla jourhem även om denna inte uttryckligen anges i socialtjänstlagen eller socialtjänstförordningen.

Den överhoppningsbara tiden omfattar, med något undantag, högst fem år enligt 17 a § lagen om arbetslöshetsförsäkring. *Sveriges Kommuner och Landsting* reserverar sig mot att det ska finnas en begränsning och anför dels att ifrågavarande frånvarorsak inte kan jämföras med övriga i 16 och 17 §§ lagen om arbetslöshetsförsäkring angivna orsaker, dels att det inte är ovanligt att ett uppdrag som familjehem för ett visst barn består under en längre period än fem år. *Gävle kommun* anser att den överhoppningsbara tiden borde omfatta högst sju år i de fall ett litet barn familjehemsplaceras om det föreligger behov av tillsyn till dess att barnet skrivs in i skolan. *LO* anser att den överhoppningsbara tiden alltid bör vara högst sju år, således även i nu ifrågavarande fall. Regeringen anser att det inte finns tillräckliga skäl att ändra eller frångå den generella regeln. Den nuvarande begränsningen, dvs. högst fem år, bör därför gälla även i dessa fall.

Begränsningen till barn m.m.

Akademikernas erkända arbetslöshetskassa menar att förslaget även bör omfatta de familje- och jourhem som vårdar unga vuxna eller vuxna med exempelvis missbruksproblem. Även *SACO* anser att det finns anledning att överväga att låta denna grupp omfattas av förslaget. Regeringen konstaterar att det i dagsläget saknas såväl beredningsunderlag som tillräcklig analys av detta förslag.

Riksförbundet frivilliga samhällsarbetare vill fästa regeringens uppmärksamhet på att flera andra typer av uppdrag kan ge upphov till olyckliga följder på grund av otillfredsställande eller obefintlig samordning av de sociala trygghetssystemen och föreslår att regeringen ser över situationen vid sjukdom och arbetslöshet för kontakt- och stödfamiljer

enligt socialtjänstlagen och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, stödpersoner enligt lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård och lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, gode män och förvaltare enligt föräldrabalken, lekmanövervakare samt besökare på häkten, kriminalvårdsanstalter och ungdomshem. Regeringen anser att frågan om situationen vid sjukdom för dessa grupper är viktig och att den därför bör ingå i en kommande översyn av socialförsäkringen. I övrigt konstaterar regeringen att det saknas såväl analys av som tillräckliga argument i fråga om dessa frågeställningar.

LO menar att det är angeläget att lagen utformas så att kontakt med arbetsmarknaden uppmuntras och påtalar att förslaget kan leda till negativa följder vid beräkning av dagpenning och anger som exempel följande. Ett dilemma kan uppstå för den som är hemma i två veckor en månad på grund av jourhemsverksamhet om han eller hon samtidigt arbetar 80 timmar under resten av månaden. Orsaken är att den månaden då räknas in i arbetsvillkoret, vilket bidrar till att dagpenningen blir lägre än den skulle ha blivit utan jourhemsverksamheten. Regeringen vill i detta sammanhang framhålla följande. I den beskrivna situationen skulle den sökande enligt gällande regelverk uppfylla ett arbetsvillkor den aktuella månaden. Därmed kan den månaden enligt praxis inte samtidigt innehålla någon överhoppningsbar tid. Den nu föreslagna regeln om överhoppningsbar tid blir inte tillämplig på en sådan månad. Den sökandes dagpenning skulle således inte komma att påverkas negativt av den föreslagna ändringen.

Sammanfattningsvis kan konstateras att regeringen, i likhet med *Sveriges Kommuner och Landsting*, bedömer att förslaget borde kunna medföra att socialnämnderna får lättare att rekrytera familje- och jourhem eftersom personer med sådant uppdrag i större utsträckning kommer att ha rätt till arbetslöshetsersättning. Härigenom torde dessutom riskerna för de negativa konsekvenser som följer av svårigheterna att rekrytera uppdragstagare som *Stockholms stad* framhållit, dvs. orimligt långa tillfälliga placeringar för barnen och orimligt höga kostnader för förvaltningarna, att minska.

5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

5.1 Lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, lagförslag 2.1

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2010.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ett flertal remissinstanser, bl.a. *LO*, *Arbetslöshetskassornas samorganisation* och *TCO* påtalar att tiden för arbetslöshetskassorna att anpassa handläggning och förberedelser inför

förslagens ikraftträdande är oacceptabelt kort. *Övriga remissinstanser* Prop. 2009/10:49 har inga synpunkter eller har avstått från att yttra sig.

Skälen för regeringens förslag: I januari 2010 kommer de första personerna att lämna sjukförsäkringen på grund av tidsbegränsningen av antalet dagar med förlängd sjukpenning och avskaffandet av den tidsbegränsade sjukersättningen. Lagändringarna bör därför träda i kraft den 1 januari 2010. *LO, Arbetslöshetskassornas samorganisation* och *TCO* är kritiska till den korta införlivande- och förberedelse tiden. Regeringen vill här framhålla att förslagen aviserades i budgetpropositionen i september 2009. Därefter har ett omfattande informationsmaterial tillställts berörda individer från myndigheterna Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Med hänsyn härtill bör såväl enskilda som myndigheter och arbetslöshetskassorna ha erhållit information i sådan utsträckning att de hunnit anpassa sig till förslagen.

5.2 Lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, lagförslag 2.2

Regeringens förslag: Från och med den 1 februari 2013 gäller inte längre särskilda bestämmelser för den som varit långvarigt sjukfrånvarande. För ersättningsperioder som börjar löpa före den 1 februari 2013 gäller dock bestämmelserna i sin äldre lydelse.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* föreslår att bestämmelserna bör gälla i sin äldre lydelse för ersättningsperioder som börjar löpa före den 1 februari 2013. *Övriga remissinstanser* har inga synpunkter eller har avstått från att yttra sig.

Skälen för regeringens förslag: I december 2012 avslutas de sista perioderna med tidsbegränsad sjukersättning och vid årsskiftet 2012/13 kommer de långa sjukfallen, med de regler som trädde i kraft i sjukförsäkringen den 1 juli 2008, inte att finnas kvar. Från och med den 1 februari 2013 bör därför bestämmelserna om att den överhoppningsbara tiden för sökande som inte kan få sjukpenning för fler dagar eller som har fått tidsbegränsad sjukersättning under det högsta antalet månader som kan utges som huvudregel åter omfatta högst fem år. Detsamma gäller bestämmelsen om tillgodoräknande av tid med förvärvsarbete som legat till grund för en tidigare beviljad ersättningsperiod. Från och med samma tidpunkt bör även bestämmelserna i 7 a § om rätt till inkomstrelaterad ersättning under vissa omständigheter upphöra att gälla. Detsamma gäller bestämmelsen i 33 a §, om att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om schablonberäkning och de villkor för rätt till och fastställande av ersättning. Flera av de personer som berörs av de temporära förslagen kommer att bli anvisade till ett arbetsmarknadspolitiskt program. De kommer att ansöka om arbetslöshetsersättning tidigast efter att de fullföljt ett sådant program. Såsom *Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen* föreslår bör därför en övergångsbestämmelse införas som anger att för ersättnings-

perioder som börjar löpa före den 1 februari 2013 bör bestämmelserna gälla i sin äldre lydelse, det vill säga i den lydelse som träder i kraft den 1 januari 2010.

6 Konsekvenser

6.1 Ekonomiska konsekvenser

Stöd till personer som varit långvarigt sjukfrånvarande

Ändringen i regelverket kring den överhoppningsbara tiden väntas beröra 13 900 personer 2010, 6 500 personer 2011 och 700 personer 2012. Därutöver beräknas de ändrade reglerna gällande kvalificeringstid för medlemsvillkoret och möjligheten att återknyta till ett tidigare arbetsvillkor leda till att ytterligare 3 900 personer 2010, 1 900 personer 2011 och 700 personer 2012 får rätt till inkomstrelaterad ersättning i arbetslöshetsförsäkringen eller aktivitetsstödet.

Utgiftsökningen för arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd, med anledning av förslagen om förlängd överhoppningsbar tid och förkortad kvalificeringstid vid förnyat medlemskap i denna proposition, beräknas uppgå till 557 miljoner kronor 2010, 763 miljoner 2011 och 734 miljoner 2012 inklusive statliga ålderspensionsavgifter.

Till följd av de samlade insatserna för att öka vägarna tillbaka till arbete för de personer vars dagar med sjukpenning eller tidsbegränsad sjukersättning har tagit slut beräknas den totala utgiftsökningen för arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd uppgå till 2 002 miljoner kronor 2010, 2 954 miljoner kronor 2011 och 2 948 miljoner kronor 2012.

Överhoppningsbar tid för familje- och jourhemsuppdrag

År 2007 var ungefär 14 700 barn någon gång placerade i familjehem. Många hem tar emot flera barn och antalet familjehem uppgick till ungefär 8 000. Den föreslagna regeländringen avseende s.k. överhoppningsbar tid för familje- och jourhemsuppdrag gäller enbart om uppdraget förutsätter att en person avstår från förvärvsarbete. Det finns inga uppgifter om hur många som avstår från arbete, men det är rimligt att anta att detta främst förekommer vid placering av små barn. Av de placerade barnen var ungefär 700 mellan noll och två år. Det är också rimligt att anta att de som tar emot små barn vanligen tar emot enbart ett barn. Givet antagandet att det i familjerna med små barn endast finns ett barn och att det där finns en person som är hemma innebär detta att det i ungefär tio procent av familjehemmen finns en person som avstår från arbete. Även när större barn placeras i familjehem kan det krävas att en vuxen är hemma under en period. Därför bygger beräkningen på att det sammantaget finns en person som avstår från arbete i 20 procent av familjehemmen. Givet detta antagande berörs 1 600 personer av

förändrade regler för s.k. överhoppningsbar tid. De som har ett åtagande som gör att de avstår från förvärsarbete i mer än sex månader blir med nuvarande regler helt utan arbetslöshetsersättning. Givet antagandet att detta är 800 personer och att de har en arbetslöshetsrisk på 7,1 procent berörs 60 personer. Om 70 procent är medlemmar i en arbetslöshetskassa uppgår kostnadsökningen för inkomstrelaterad ersättning till fem miljoner kronor. Om de som inte är medlemmar i en arbetslöshetskassa i stället får grundbelopp uppgår kostnadsökningen till en miljon kronor. De som har ett uppdrag som varar kortare tid än sex månader kommer att kunna få inkomstrelaterad ersättning, men den minskar till följd av familjehemsuppdraget. Givet antagandet att 800 personer avstår från arbete i genomsnitt tre månader och att de har en arbetslöshetsrisk på 7,1 procent berörs 60 personer och kostnadsökningen för denna grupp uppgår då till en miljon kronor. Utöver det tillkommer en miljon kronor i statliga ålderspensionsavgifter. Den sammanlagda utgiftsökningen av förslaget blir således åtta miljoner kronor per år inklusive statliga ålderspensionsavgifter.

6.2 Jämställdhetskonsekvenser

Stöd till personer som varit långvarigt sjukfrånvarande

Förslagen i denna proposition är en del av ett åtgärds paket som syftar till att underlätta återgång till arbete för personer som varit långvarigt sjukfrånvarande. Av de personer som berörs av förslagen är majoriteten kvinnor. Regeringen anser att både kvinnor och män som har varit långvarigt sjukfrånvarande behöver ett förstärkt stöd från Arbetsförmedlingen för att komma tillbaka till arbetslivet. Förslagen i denna proposition syftar till att öka möjligheten för dem vars rätt till sjukpenning eller tidsbegränsad sjukersättning upphör från och med januari 2010 att få arbetslöshetsersättning. Regeringens bedömning är därför att möjligheten till återgång till arbete därigenom förbättras för både kvinnor och män.

Överhoppningsbar tid för familje- och jourhemsuppdrag

Förslaget om att tid då en sökande varit hindrad att arbeta på grund av uppdrag som familje- eller jourhemsförälder i vissa situationer kan betraktas som s.k. överhoppningsbar tid medför att personer som har sådana uppdrag i större utsträckning än tidigare kommer att kunna uppfylla ett arbetsvillkor. Personer som har ett familje- eller jourhemsuppdrag kommer därför i större utsträckning än tidigare att ha rätt till arbetslöshetsersättning. Då det saknas statistik om familje- och jourhemsuppdragen går det inte att fastställa om förslaget har större betydelse för kvinnor eller män.

6.3 Konsekvenser för miljön

Förslagen bedöms inte ha några konsekvenser för miljön.

6.4 Konsekvenser för små företag

Stöd till personer som varit långvarigt sjukfrånvarande

Förslagen bedöms endast ha marginella konsekvenser för små företag. *Företagarna* noterar i sitt remissvar att det för små företag kan vara orimligt att begära fram gamla uppgifter som krävs för att prestera ett arbetsgivarintyg. Vidare menar de att förlängningen av den överhoppningsbara tiden innebär en ökad regelbörda. Regeringen menar, i enlighet med förslagen i denna proposition, att det för en avgränsad grupp kan finnas behov av en särskild schabloniserad beräkningsgrund, se avsnitt 4.3. En sådan schabloniserad beräkningsgrund bör kunna minska regelbördan och de negativa konsekvenserna för små företag.

6.5 Konsekvenser ur ett ILO-perspektiv

Stöd till personer som varit långvarigt sjukfrånvarande

Bedömningen i promemorian Ds 2009:46 var att förslagen inte har några konsekvenser som påverkar Sveriges åtaganden enligt ILO. *Svenska ILO-kommittén* pekar i sitt remissvar på att det saknas en analys som stöder den slutsatsen men finner, trots detta, att slutsatsen är rimlig. De förslag som lämnas i denna proposition överensstämmer delvis med de förslag som lämnades i departementspromemorian och regeringen gör bedömningen att de inte har några konsekvenser som påverkar Sveriges åtaganden enligt ILO.

6.6 Konsekvenser för arbetslöshetskassorna

Stöd till personer som varit långvarigt sjukfrånvarande

I promemorian Ds 2009:46 gjordes bedömningen att förslagen skulle medföra en viss ökad administration för arbetslöshetskassorna men bara påverka arbetslöshetskassornas ekonomi i mindre omfattning. Ett flertal remissinstanser har påtalat att förslagen kan förväntas medföra längre handläggningstider och administrativt betungande hantering hos arbetslöshetskassorna. Mot denna bakgrund hemställer *TCO*, *LO* och *Arbetslöshetskassornas samorganisation* att arbetslöshetskassorna tillskjuts resurser för att hantera reformen. Med anledning av, bland annat, inkomna remissyttranden menar regeringen, i enlighet med förslagen i

denna proposition, att det för en väl avgränsad grupp kan finnas behov en särskild schabloniserad beräkningsgrund. En sådan schabloniserad beräkningsgrund bör kunna medföra förenklad administration för arbetslöshetskassorna jämfört med förslagen i promemorian. Förslaget om att personer vars dagar med sjukpenning eller månader med tidsbegränsad sjukersättning tar slut ska kunna kvalificera för inkomstrelaterad ersättning med endast tre månaders medlemskap kommer att kräva vissa kompletteringar av arbetslöshetskassornas administrativa system, vilket innebär en kostnad för arbetslöshetskassorna. Sedan regeringen tillträdde har omfattande reformer genomförts i arbetslöshetsförsäkringen. Regeringen kompenserade arbetslöshetskassorna för ökade administrationskostnader med bidrag om sammanlagt 250 miljoner kronor under 2007. År 2008 lämnades bidrag om 6 miljoner kronor till arbetslöshetskassorna för att kompensera för ökade kostnader till följd av ökat elektroniskt informationsutbyte. Sammantaget gör regeringen bedömningen att förslagen kommer att medföra en ökad administration för arbetslöshetskassorna, men att de endast kommer att påverka arbetslöshetskassornas ekonomi i begränsad omfattning.

Överhoppningsbar tid för familje- och jourhemsuppdrag

Förslaget bedöms påverka arbetslöshetskassornas ekonomi i mycket liten omfattning även om förändringen medför viss ökad administration för arbetslöshetskassorna.

7 Författningskommentar

7.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, lagförslag 2.1

3 a §

Paragrafen är ny och innehåller i *första stycket* en hänvisning till de bestämmelser i lagen som innehåller särskilda bestämmelser för dem som har varit långvarigt sjukfrånvarande. I *andra stycket* ges en definition av begreppet långvarigt sjukfrånvarande enligt lagen. Avseende personer som fått tidsbegränsad sjukersättning under det högsta antalet månader som sådan ersättning kan utbetalas finns en hänvisning till övergångsbestämmelserna till lagen (2008:480) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring. Hänvisningen inkluderar även den ändring av punkterna 8 och 9 i dessa övergångsbestämmelser, vilka har ändrats genom SFS (2009:554).

Förslaget behandlas i avsnitt 4.2.

Paragrafen, som är ny, anger i huvudsak att ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen även får lämnas till den som har varit långvarigt sjukfrånvarande enligt definitionen i 3 a §.

Bestämmelsen är en alternativ bestämmelse till 7 §, som reglerar medlemsvillkoret. Rätten till ersättning i övrigt och hur denna ska bestämmas för denna grupp följer av lagens allmänna regler om bl.a. ramtid, normalarbetstid och dagsförtjänst. I 33 a § finns dock en möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om bl.a. schablonberäkning av ersättning till den som har varit långvarigt sjukfrånvarande.

Punkten ett innebär att den som omfattas av bestämmelsen ska ha utträtt och därefter återinträtt i en arbetslöshetskassa inom vissa i paragrafen angivna tidsramar. Med utträtt ur en arbetslöshetskassa avses den som själv valt att lämna kassan eller den som genom att underlåta att betala sin medlemsavgift anses ha utträtt ur kassan, 40 och 45 §§ lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor. Den som uteslutits ur kassan enligt 37 § lagen om arbetslöshetskassor omfattas emellertid inte av bestämmelsen. Tidpunkten för inträde i en arbetslöshetskassa regleras i 34 § lagen om arbetslöshetskassor.

Punkten två innehåller ett krav på minst tre kalendermånaders medlemskap efter det senaste inträdet i en arbetslöshetskassa. Eftersom 7 a § är en alternativ bestämmelse till 7 §, innebär en tillämpning av 7 a § att endast faktiska medlemsmånader får tillgodoräknas. Bestämmelsen i 7 § andra stycket, om att en sökande under 2009 kan tillgodoräkna sig ytterligare medlemsmånader utöver de faktiska medlemsmånaderna, är således inte tillämplig i detta fall. Sådana fiktiva medlemsmånader ska inte räknas med vid tillämpningen av 7 a §.

Av *punkten tre* framgår att arbetsvillkoret ska uppfyllas i enlighet med 12 §.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.4.

12 §

Bestämmelsen reglerar arbetsvillkoret. I *andra stycket andra meningen* framgår bl.a. att för den som omfattas av 7 a § ska arbetsvillkoret, till skillnad från huvudregeln, vara uppfyllt inom ett tidigare medlemskap. Det innebär en avvikelse från huvudregeln i paragrafens andra stycke första meningen, om att arbetsvillkoret ska ha uppfyllts efter det senaste inträdet i kassan. I övrigt har bestämmelsen endast ändrats redaktionellt, genom att delar av andra stycket flyttats till ett nytt *tredje stycke*.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.4.

15 §

Paragrafen, som innehåller en bestämmelse om att tid med förvärvsarbete i princip inte får räknas mer än en gång för att uppfylla arbetsvillkoret, har tillförts ett nytt *andra stycke* som innehåller ytterligare ett undantag från huvudregeln i första stycket första meningen. Det nya andra stycket

innebär att en sökande ytterligare en gång får lägga tid med förvärvsarbete, som redan använts vid beviljande av en tidigare ersättningsperiod, till grund för en ny ersättningsperiod. Detta gäller när den enskilde kan beviljas en ny ersättningsperiod med stöd av 17 a § tredje stycket och denne inte kan återgå till den tidigare påbörjade ersättningsperioden. Bestämmelsen aktualiseras endast vid nybeviljande av en ersättningsperiod.

En sökande som beviljats en ersättningsperiod före den 1 januari 2007 och där det har förflutit sju år eller mer sedan han eller hon senast fick ersättning eller en sökande som beviljats en ersättningsperiod efter den 1 januari 2007, men före den 1 januari 2010, där det har förflutit minst fem år sedan han eller hon senast fick ersättning, ska således kunna lägga tid med förvärvsarbete som låg till grund för denna ersättningsperiod till grund för en ny ersättningsperiod i de fall den nya bestämmelsen om förlängd överhoppningsbar tid i 17 a § kan tillämpas. Eftersom bestämmelsen syftar till att möjliggöra en ersättningsperiod för den som inte kan återgå till en tidigare beviljad ersättningsperiod, innebär den att arbetslös tid kan ligga omedelbart före den överhoppningsbara tiden. Sådan arbetslös tid kommer dock inte att ingå i ramtiden, se 15 d §.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.3.

15 d §

Paragrafen, som är ny, innehåller en ramtidsbestämmelse för den som omfattas av 15 § andra stycket. Av bestämmelsen framgår att för den som med stöd av 15 § andra stycket får återanvända tid med förvärvsarbete, är ramtiden de tolv månader som närmast föregått den tidpunkt när sökande uppfyllde det arbetsvillkor som låg till grund för den tidigare ersättningsperioden. Detta innebär att ramtiden inte kommer att inkludera den arbetslöshetsperiod som följt efter arbetsvillkoret. Arbetslös tid, oavsett om arbetslöshetsersättning utgår eller inte, är inte överhoppningsbar. Med ramtidsbestämmelsen riskerar inte sådan arbetslös tid att sänka ersättningsnivån eller att skjuta arbetsvillkoret så långt bakåt i tiden att det hamnar utanför ramtiden. Det innebär även att den tidigare fastställda ramtiden kan användas igen vilket förenklar handläggningen.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.3.

16 §

I paragrafen regleras tid som inte ska räknas vid bestämmande av den ramtid inom vilken arbetsvillkoret ska vara uppfyllt, s.k. överhoppningsbar tid.

I *första stycket* har införts en ny punkt, 9, vilken anger att som överhoppningsbar tid ska även räknas tid under vilken en sökande varit hindrad att arbeta på grund av uppdrag av socialnämnden att ta emot barn i familje- eller jourhem. Med familjehem avses ett enskilt hem som på uppdrag av en socialnämnd tar emot barn för stadigvarande vård och fostran och vars verksamhet inte bedrivs yrkesmässigt, 6 kap. 6 § första stycket socialtjänstlagen (2001:453), men också familjehem för insatsen boende i familjehem enligt 9 § 8 lagen (1993:387) om stöd och service

till vissa funktionshindrade. Med jourhem avses ett enskilt hem med särskilt uppdrag att vid upprepade tillfällen ta emot barn för tillfällig vård och fostran, 6 kap. 6 § tredje stycket socialtjänstlagen. Med barn avses, liksom i 1 kap. 2 § socialtjänstlagen, en person som är under 18 år. Mottagande av t.ex. vuxna missbrukare i ett familjehem medför således inte någon rätt till s.k. överhoppningsbar tid.

Med uppdrag att ta emot barn i jourhem avses inte bara de fall då det hem som fått ett uppdrag att ta emot barn faktiskt också har ett barn placerat hos sig.

En förutsättning för att tid med uppdrag som familje- eller jourhemsförälder ska räknas som överhoppningsbar tid är att den sökande har varit tvungen att helt avstå från förvärsarbete på grund av att socialnämnden begärt att han eller hon ska finnas tillgänglig i hemmet i sådan omfattning att det inte varit möjligt att kombinera uppdraget med ett förvärsarbete. Det är inte den enskilde som ska göra denna bedömning. En ytterligare förutsättning är att mottagandet inte har bedrivits yrkesmässigt. Bedömningen av om ett familje- eller jourhem bedrivs yrkesmässigt eller inte görs i enlighet med de bestämmelser och principer som framgår av socialtjänstlagen och socialtjänstförordningen.

I övrigt har endast språkliga och redaktionella ändringar gjorts i paragrafen.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.5.

17 a §

I paragrafen, som innehåller bestämmelser om hur lång tid den överhoppningsbara tiden får vara, anges i ett nytt *tredje stycke* att för en sökande som har varit långvarigt sjukfrånvarande enligt 3 a § får, vid beviljande av en ny ersättningsperiod, den överhoppningsbara tiden omfatta högst tio år. Återgång till en tidigare påbörjad ersättningsperiod enligt 23 § andra stycket omfattas inte av ändringen. I dessa fall gäller fortfarande vad som sägs i 17 a § första stycket. Detta innebär att den överhoppningsbara tiden för sökande som avses i 16 § första stycket 1 är fem (eller sju) år vid tillämpning av 23 § om återgång till en tidigare påbörjad ersättningsperiod.

Bestämmelsen i tredje stycket innebär att den överhoppningsbara tiden tidsmässigt sträcks ut för den specifika gruppen. För en person som har varit långvarigt sjukfrånvarande kan den överhoppningsbara tiden avse inte endast tid med sjukdom utan även inkludera tid för t.ex. vård av eget barn eller tid för studier. Vid tillämpning av tioårsregeln i tredje stycket kan således ramtiden innehålla flera olika sorters överhoppningsbar tid. De olika exempel på överhoppningsbar tid i 16 och 17 §§ behöver inte heller vara sammanhängande.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.3.

33 a §

Bestämmelsen är ny och innehåller en upplysning om att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om schablonberäkning av normalarbetstid och dagsförtjänst samt de övriga

villkor för fastställande av och rätt till ersättning som får gälla för den som har varit långvarigt sjukfrånvarande enligt 3 a §. Det innebär att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer kan föreskriva särskilda villkor avseende såväl de allmänna villkoren för rätt till ersättning, t.ex. arbetsvillkoret, som villkoren för hur ersättningen beräknas, t.ex. bestämmande av normalarbetstid, dagsförtjänst och tillgodoräkningsbar förmån för den aktuella gruppen.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.3.

7.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, lagförslag 2.2

3 a §

Paragrafen som bl.a. definierar långvarigt sjukfrånvarande enligt lagen, har upphävts.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.2.

7 a §

Paragrafen, som anger att en sökande som har varit långvarigt sjukfrånvarande och som återinträder som medlem i en arbetslöshetskassa i vissa fall kan få rätt till inkomstrelaterad ersättning även om kraven i 7 § inte är uppfyllda, har upphävts.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.4.

12 §

Andra stycket har ändrats till följd av att bestämmelsen i 7 a § har avskaffats.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.4.

15 §

I paragrafen, som innehåller en bestämmelse om hur tid med förvärvsarbete får läggas till grund för arbetsvillkoret, har *andra stycket* upphävts.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.3.

15 d §

Paragrafen har upphävts.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.3.

17 a §

Prop. 2009/10:49

I paragrafen, som innehåller bestämmelser om hur lång tid den överhoppningsbara tiden får omfatta, har *tredje stycket* upphävts. Ändringen innebär att den överhoppningsbara tiden åter får omfatta högst fem (eller sju) år vid nybeviljande av en ersättningsperiod även för en sökande som har varit hindrad att arbeta på grund av styrkt sjukdom.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.3.

33 a §

Paragrafen har upphävts.

Förslaget behandlas i avsnitt 4.3.

I promemorian, som innehåller förslag till ändringar i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, föreslås – mot bakgrund av de förändrade regler i sjukförsäkringen som trädde i kraft den 1 juli 2008 – en tillfällig reglering som ska gälla från och med den 1 januari 2010 till och med den 31 januari 2013.

Den överhoppningsbara tiden för en sökande som varit hindrad att arbeta på grund av styrkt sjukdom föreslås omfatta högst tio år när en ny ersättningsperiod beviljas. Vid tillämpning av denna regel ska tid då förvärvsarbete har utförts som legat till grund för en tidigare beviljad ersättningsperiod få räknas för att den sökande ska kunna beviljas en ny ersättningsperiod. Detta ska endast gälla om den sökande inte kan återgå till den tidigare påbörjade ersättningsperioden.

Det föreslås även att en före detta medlem i en arbetslöshetskassa, som fått sjukpenning under maximalt antal dagar eller tidsbegränsad sjukersättning under maximalt antal månader och som återinträder i en arbetslöshetskassa, under vissa förutsättningar ska kunna få ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen redan efter tre månaders medlemskap.

Förslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2010.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

dels att 12, 15 och 17 a §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 7 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 a §

Ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen lämnas även till den som fått sjukpenning under maximalt antal dagar eller tidsbegränsad sjukersättning under maximalt antal månader, om han eller hon

1. utträtt ur en arbetslöshetskassa mellan den 1 januari 2007 och den 30 september 2009 och därefter på nytt inträtt i en arbetslöshetskassa mellan den 1 oktober 2009 och den 31 december 2010,

2. varit medlem i minst tre kalendermånader efter det senaste inträdet, och

3. skulle ha uppfyllt arbetsvillkoret vid tidpunkten för utträdet.

12 §¹

Rätt till ersättning vid arbetslöshet har sökande som under en ramtid av tolv månader omedelbart före arbetslöshetens inträde

1. haft förvärvsarbete i minst 6 månader och utfört arbetet under minst 80 timmar per kalendermånad, eller

2. haft förvärvsarbete i minst 480 timmar under en sammanhängande tid av 6 kalendermånader och utfört arbetet under minst 50 timmar under var och en av dessa månader (arbetsvillkor).

För att ha rätt till en inkomstrelaterad ersättning *skall* den sökande ha uppfyllt arbetsvillkoret efter det senaste inträdet i arbetslöshetskassan. En sökande som omedelbart före inträdet har varit medlem i en annan sådan kassa får för att uppfylla arbetsvillkoret tillgodoräkna sig tid i den kassan.

För att ha rätt till en inkomstrelaterad ersättning *ska* den sökande ha uppfyllt arbetsvillkoret efter det senaste inträdet i arbetslöshetskassan, *dock med det undantag som anges i 7 a §.* En sökande som omedelbart före inträdet har varit medlem i en annan sådan kassa får för att upp-

¹ Senaste lydelse 2006:1546.

15 §

Tid då förvärvsarbete har utförts får inte räknas mer än en gång för att uppfylla arbetsvillkoret. Förvärvsarbete som använts för att uppfylla villkoret för dagpenning i form av grundbelopp får dock senare räknas med för att uppfylla villkoret för den inkomstrelaterade ersättningen, om arbetet utförts efter det senaste inträdet i kassan.

Tid då förvärvsarbete har utförts som legat till grund för en tidigare beviljad ersättningsperiod får dock senare räknas för att den sökande ska kunna beviljas en ny ersättningsperiod. Detta gäller under förutsättning att

1. den sökande inte kan återgå till den tidigare påbörjade ersättningsperioden, och

2. den sökande kan beviljas en ny ersättningsperiod med stöd av 17 a § tredje stycket.

17 a §²

Tid som enligt 16, 17 eller 23 § inte *skall* räknas in i ramtiden får omfatta högst fem år.

Detta gäller dock inte för sökande som avses i 16 § 7.

Tid som enligt 16, 17 eller 23 § inte *ska* räknas in i ramtiden får omfatta högst fem år.

Detta gäller dock inte för sökande som avses i 16 § *första stycket* 7.

För en sökande som varit hindrad att arbeta på grund av styrkt sjukdom gäller dock att den överhoppningsbara tiden får omfatta högst tio år vid beviljande av en ny ersättningsperiod.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

² Senaste lydelse 2006:1547.

Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Häri genom föreskrivs i fråga om lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring³

dels att 7 a § ska upphöra att gälla,
dels att 12, 15 och 17 a §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §⁴

Rätt till ersättning vid arbetslöshet har sökande som under en ramtid av tolv månader omedelbart före arbetslöshetens inträde

1. haft förvärvsarbete i minst 6 månader och utfört arbetet under minst 80 timmar per kalendermånad, eller

2. haft förvärvsarbete i minst 480 timmar under en sammanhängande tid av 6 kalendermånader och utfört arbetet under minst 50 timmar under var och en av dessa månader (arbetsvillkor).

För att ha rätt till en inkomstrelaterad ersättning ska den sökande ha uppfyllt arbetsvillkoret efter det senaste inträdet i arbetslöshetskassan, dock med det undantag som anges i 7 a §. En sökande som omedelbart före inträdet har varit medlem i en annan sådan kassa får för att uppfylla arbetsvillkoret tillgodoräkna sig tid i den kassan.

För att ha rätt till en inkomstrelaterad ersättning ska den sökande ha uppfyllt arbetsvillkoret efter det senaste inträdet i arbetslöshetskassan. En sökande som omedelbart före inträdet har varit medlem i en annan sådan kassa får för att uppfylla arbetsvillkoret tillgodoräkna sig tid i den kassan.

15 §⁵

Tid då förvärvsarbete har utförts får inte räknas mer än en gång för att uppfylla arbetsvillkoret. Förvärvsarbete som använts för att uppfylla villkoret för dagpenning i form av grundbelopp får dock senare räknas med för att uppfylla villkoret för den inkomstrelaterade ersättningen, om arbetet utförts efter det senaste inträdet i kassan.

Tid då förvärvsarbete har utförts som legat till grund för en tidigare beviljad ersättningsperiod får dock senare räknas för att den sökande ska kunna beviljas en ny ersättningsperiod. Detta gäller under förutsättning att

³ Senaste lydelse av 7 a § 2009:000.

⁴ Senaste lydelse 2009:000.

⁵ Senaste lydelse 2009:000. Ändringen innebär att andra stycket upphävs.

1. den sökande inte kan återgå till den tidigare påbörjade ersättningsperioden, och

2. den sökande kan beviljas en ny ersättningsperiod med stöd av 17 a § tredje stycket.

17 a §⁶

Tid som enligt 16, 17 eller 23 § inte ska räknas in i ramtiden får omfatta högst fem år.

Detta gäller dock inte för sökande som avses i 16 § första stycket 7.

För en sökande som varit hindrad att arbeta på grund av styrkt sjukdom gäller dock att den överhoppningsbara tiden får omfatta högst tio år vid beviljande av en ny ersättningsperiod.

1. Denna lag träder i kraft den 1 februari 2013.

2. För ansökningar som har inkommit före den 1 februari 2013 gäller bestämmelserna i sin äldre lydelse.

⁶ Senaste lydelse 2009:000. Ändringen innebär att tredje stycket upphävs.

Kammarrätten i Göteborg
Länsrätten i Stockholm
Domstolsverket
Försäkringskassan
Socialstyrelsen
Arbetsgivarverket
Diskrimineringsombudsmannen
Arbetsförmedlingen
Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering
Svenska ILO-kommittén
Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen
Sveriges Kommuner och Landsting
Föreningen Svenskt Näringsliv
Företagarna
Tjänstemännens Centralorganisation
Sveriges Akademikers Centralorganisation
Landsorganisationen i Sverige
Arbetslöshetskassornas Samorganisation
Företagarförbundet
Sveriges Läkarförbund
Handikappförbunden
Synskadades riksförbund
AFA försäkring
Alecta
Studieförbundet Näringsliv och Samhälle
Karolinska institutet, Institutionen för folkhälsovetenskap
Karolinska institutet, Institutionen för klinisk neurovetenskap
Trygghetsfonden
Trygghetsrådet

Sammanfattning av promemorian (Ds 2009:26)

Prop. 2009/10:49

Bilaga 4

Promemorian innehåller förslag till ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring med anledning av ikraftträdandet av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen. Vidare föreslås att tid då en sökande varit hindrad att arbeta på grund av uppdrag att ta emot barn i familje- eller jourhem under vissa förutsättningar ska betraktas som s.k. överhoppningsbar tid vid bestämmande av ramtid.

Ändringen i fråga om den s.k. överhoppningsbara tiden föreslås träda i kraft den 1 januari 2010 och ändringen avseende Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen den 1 mars 2010.

Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 16 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt bet. 2008/09:AU10 Föreslagen lydelse

16 §¹⁵

När ramtid ska bestämmas räknas inte den tid då den sökande varit hindrad att arbeta på grund av

1. styrkt sjukdom,
2. avslutad heltidsutbildning som den sökande har avslutat efter fyllda 25 år eller som har föregåtts av sammanhängande förvärvsarbete på heltid i minst 5 månader,
3. tvångsvård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall,
4. frihetsberövande på kriminalvårdens område,
5. a) vård av eget barn som inte har fyllt 2 år eller vård av adoptivbarn i 2 år efter barnets ankomst i familjen, eller
b) vård av eget barn som inte har fyllt 3 år eller vård av adoptivbarn i 3 år efter barnets ankomst i familjen, under förutsättning att den sökande omedelbart före ledigheten hade ett förvärvsarbete i sådan omfattning att det motsvarar minst ett arbetsvillkor,
6. beslut enligt smittskyddslagen (2004:168) eller livsmedelslagen (2006:804) eller föreskrifter som har meddelats med stöd av livsmedelslagen,
7. utlandsvistelse till följd av att den sökande följt med sin make eller maka vid dennes arbete i utlandet under förutsättning att makens eller makans arbetsgivare har sitt säte i Sverige och att lönen utbetalas från Sverige, varvid med make eller maka jämställs person med vilken den sökande sammanbor under förhållanden som liknar makars, *eller*
8. vård av närstående när hel ersättning lämnats enligt lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård.

7. utlandsvistelse till följd av att den sökande följt med sin make eller maka vid dennes arbete i utlandet under förutsättning att makens eller makans arbetsgivare har sitt säte i Sverige och att lönen utbetalas från Sverige, varvid med make eller maka jämställs person med vilken den sökande sammanbor under förhållanden som liknar makars,
8. vård av närstående när hel ersättning lämnats enligt lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård, *eller*

9. uppdrag av socialnämnden att ta emot barn i hem som avses i 6 kap. 6 § första stycket social-

¹⁵ Senaste lydelse 2009:000.

tjänstlagen (2001:453) (familjehem) och 6 kap. 6 § tredje stycket samma lag (jourhem) eller familjehem enligt 9 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, under förutsättning att uppdraget, på socialnämndens begäran, varit av sådan omfattning att den sökande varit tvungen att helt avstå från förvärvsarbete och mottagandet inte bedrivits yrkesmässigt.

Första stycket 6 gäller dock inte när fråga är om hälsokontroll vid inresa enligt 3 kap. 8 § eller avspärrning enligt 3 kap. 10 § smittskyddslagen.

Kammarrätten i Stockholm
Länsrätten i Göteborg
Domstolsverket
Socialstyrelsen
Arbetsgivarverket (avstått från yttrande)
Stockholms universitet, Centrum för genusforskning (avstått från yttrande)
Lunds universitet, Nationalekonomiska institutionen
Diskrimineringsombudsmannen
Arbetsförmedlingen
ILO-kommittén (avstått från yttrande)
Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen
Hörby kommun (avstått från yttrande)
Stockholms stad
Gävle kommun
Vallentuna kommun (avstått från yttrande)
Göteborgs stad (avstått från yttrande)
Malmö stad
Sveriges Kommuner och Landsting
Svenskt Näringsliv
Företagarna (avstått från yttrande)
Tjänstemännens Centralorganisation
Sveriges Akademikers Centralorganisation
Landsorganisationen i Sverige
Arbetslöshetskassornas Samorganisation
FöretagarFörbundet (avstått från yttrande)
Familjehemmens Riksförbund (avstått från yttrande)
Familjevårdens Centralorganisation
Föreningen Sveriges Socialchefer (avstått från yttrande)

Yttrande har dessutom inkommit från Akademikernas erkända arbetslöshetskassa och Riksförbundet frivilliga samhällsarbetare.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 12 november 2009

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden
Olofsson, Bildt, Ask, Husmark Pehrsson, Larsson, Erlandsson,
Torstensson, Carlgren, Hägglund, Carlsson, Borg, Malmström, Billström,
Adelsohn Liljeroth, Tolgfors, Krantz

Föredragande: Anders Borg

Regeringen beslutar proposition 2009/10:49 Förändringar i arbetslöshets-
försäkringen – stöd till personer som varit långvarigt sjukfrånvarande och
familjehemsföräldrar